

SW 412

ПОЛИТИКИ ЗА СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ

Приета: прот.36 от 12.06.2012 г.

Лектор: доц.д-р Татяна Коцева

АНОТАЦИЯ

Дисциплината дава знания за същността, целите и приоритетите на политиките за социално включване в България в рамките на официално заложените цели в Стратегия „Европа 2020“. Анализират се профилите на социалните групи и общности, които са социално-изключени и отпадат от основните социални сфери (пазар на труда, образование, здравеопазване, култура). В курса се разглеждат стратегиите, моделите и добрите практики за социална интеграция на социално-уязвимите групи, както и основните проблеми и дефицити в реалните практики за социално включване. Особено внимание се отделя на бедността и рисковите групи, субективни и обективни измерители, джандър аспектите на бедността, политиките и стратегиите за социална реинтеграция на бедните. Трайно безработните и ромите са други особено уязвими от изключване групи. Друг акцент в курса е темата за изключването от училищната среда – трайното отпадане на ученици от училище, профили на отпадащите, стратегии и практики за превенция. Подробно присъства и темата за политиките за социално включване, насочени към рискови групи деца, в светлината на политиките за деинституционализация на децата в социалните институции и конкретните мерки на социалното законодателство (Закон за семейните помощи, Закон за социалното подпомагане и др.). Разглеждат се също проблемите със социалното изключване и програмите и моделите за реинтеграция при хора с увреждания, възрастни хора и чужденци и имигранти. Преподаването се основава на допълване между теоретични постановки, емпирични данни и програми и добри практики при решаване на проблемите с реинтеграцията и социалното включване на социално уязвимите групи. Специално внимание се отделя на изучаването и прилагането на метода SWOT анализ на казуси и ситуации.

ОСНОВНИ ЦЕЛИ

1. Да се дадат знания за същността, целите и приоритетите на политиките за социално включване в България и за най-уязвимите към социално изключване и дезинтеграция социални групи и общности.
2. Преподаваните знания и умения да бъдат адаптирани към социокултурната и икономическата среда в България, както и да бъдат интерпретирани в светлината на европейския опит.
3. Да се получи представа за стратегиите и успешните модели и практики за социална реинтеграция на социално изключените групи в българското общество.
4. Да се очертаят основните проблемни области и дефицити при прилагането на политиките за социално включване в България.

5. С помощта на SWOT анализ и други методи да се тренират умения в анализиране на конкретни социални проблеми и ситуации, свързани със социално изключени групи и общности.

ПРЕДПОСТАВКИ

Дисциплината изисква базови познания в дисциплини, свързани с предоставяне на социални дейности и услуги за различни общности, както и с дисциплините „Социология“ и „Социална политика“.

СТАТУТ И СТРУКТУРА

специалност	статут	Кредити	редовно обучение				задочно обучение			
			л	с	у	Общ	л	с	у	Общ
Социални дейности и консултиране	Задължителна	4	40			40	20			20
Психология	Избираема	4	40			40	20			20

СЪДЪРЖАНИЕ НА КУРСА

Тема 1. Социално изключване – същност, подходи, дефиниции. Социалното изключване като процес и състояние. Понятието „дискриминация“. Рискови/уязвими групи. Общественото мнение за уязвимите групи. 4 ч.

Тема 2. Социална защита, социално включване и социална интеграция. Европейски социален модел. Отворен метод на координация, схеми за социална защита, разходи по схеми и функции. Социална интеграция. 2 ч.

Тема 3. Обща рамка на политиките за социално включване в България. SWOT анализ. Цели на политиките за социално включване в Стратегия „Европа 2020“. Основни приоритети и под-приоритети. 4 ч.

Тема 4. Бедност и рискови групи за бедност. Социални профили на бедността. Субективни и обективни измерители на бедността. Джендър аспекти на бедността. Политики за намаляване на живеещите в бедност в България. 4 ч.

Тема 5. Заетост, пазар на труда и социално изключване. Политики и стратегии за увеличаване на заетостта. Активни мерки на пазара на труда и мерки за по-гъвкав пазар на труда. Мерки, свързани с образованието. 2 ч.

Тема 6. Ромите като рискова група. Профили и проблеми. Подготовка на план за действие за борба с бедността и ромското изключване – идентифициране на нужди, създаване на работни групи и партньорства, определяне на ресурси, мониторинг и оценка на изпълнението. 4 ч.

Тема 7. Отпадането на деца от училище. Функционална неграмотност. Проблеми, профили. Стратегии за справяне с проблема. 2 ч.

Тема 8. Социално подпомагане. Видове социални помощи. 4ч.

Тема 9. Интеграция на хората с увреждания и социални услуги. SWOT анализ. 4 ч.

Тема 10. Политики за децата и семейството. Видове социални помощи за деца. Закон за закрила на детето. Визия за деинституционализация на децата в България. Развитие на социалните услуги в областта на закрила на децата. SWOT анализ. 4 ч.

Тема 11. Социално осигуряване и пенсионна реформа. SWOT анализ. Социално изключване на възрастни хора. Социални услуги, насочени към възрастните хора. 4 ч.

Тема 12. Социо-културно изключване. Отношение към имигрантите и чужденците. Програми за прием на граждани от трети страни и интеграция на имигранти. 2 ч.

МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Оценката включва два компонента: писмен реферат върху конкретен казус с прилагането на SWOT метод и писмен изпит върху въпросника.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Коцева, Т. Политики за социално включване. Лекционен курс. БСУ. 2012
2. Алексиев, Я. 2011. Хората в зависимост от държавата. С: Институт за пазарна икономика
3. Алфа Рисърч. 2010. Общественото мнение за бедността и социалното изключване в България.

4. Владимирова, К.2009. Интеграция на имигрантите. Европейски политики и национални практики. С. Софтрейд.
  5. Владимирова, К. 2011. Професионализация на услугите за възрастни и зависими хора. С.
  6. Ивков, Б. 2005. За понятието 'социално изключване'. Социологически проблеми 3-4
  7. Коцева, М. 2010. Индикатори за бедност и социално включване. С. НСИ
  8. Коцева, Т.2010. Чужденците в България – нагласи и поле за социална работа. Международна научна конференция БСУ, юни 2010
  9. Отворено общество. 2011. Равноправно интегриране на ромите – добрите практики в България.
  10. Петков, К. 2008. Европейска социална политика. УИ „П. Хилендарски”
  11. Танака, Дж. 2006. Наръчник за съвместно планиране на действия за борба с бедността и ромското изключване.
  12. Тилкиджиев, Н. , Миленкова, В., Петкова, К., Милева, Н. 2009. Отпадащите роми. С. Отворено общество.
- Допълнителни учебни материали от сайтове, поставени в учебни материали на сайта на БСУ.

SW 412

ПОЛИТИКИ ЗА СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ

Лектор: доц. д-р Татяна Коцева

Тема 1. Социално изключване – същност, подходи, дефиниции. Социалното изключване като процес и състояние. Понятието „дискриминация“. Рискови/уязвими групи. Общественото мнение за уязвимите групи.

Тема 2. Социална защита, социално включване и социална интеграция. Европейски социален модел. Отворен метод на координация, схеми за социална защита, разходи по схеми и функции. Социална интеграция.

Тема 3. Обща рамка на политиките за социално включване в България. SWOT анализ. Цели на политиките за социално включване в Стратегия „Европа 2020“. Основни приоритети и под-приоритети.

Тема 4. Бедност и рискови групи за бедност. Социални профили на бедността. Субективни и обективни измерители на бедността. Джендър аспекти на бедността. Политики за намаляване на живеещите в бедност в България.

Тема 5. Заетост, пазар на труда и социално изключване. Политики и стратегии за увеличаване на заетостта. Активни мерки на пазара на труда и мерки за по-гъвкав пазар на труда. Мерки, свързани с образованието.

Тема 6. Ромите като рискова група. Профили и проблеми. Подготовка на план за действие за борба с бедността и ромското изключване – идентифициране на нужди, създаване на работни групи и партньорства, определяне на ресурси, мониторинг и оценка на изпълнението.

Тема 7. Отпадането на деца от училище. Функционална неграмотност. Проблеми, профили. Стратегии за справяне с проблема.

Тема 8. Социално подпомагане. Видове социални помощи.

Тема 9. Интеграция на хората с увреждания и социални услуги. SWOT анализ.

Тема 10. Политики за децата и семейството. Видове социални помощи за деца. Закон за закрила на детето. Визия за деинституционализация на децата в България. Развитие на социалните услуги в областта на закрила на децата. SWOT анализ.

Тема 11. Социално осигуряване и пенсионна реформа. SWOT анализ. Социално изключване на възрастни хора. Социални услуги, насочени към възрастните хора.

Тема 12. Социо-културно изключване. Отношение към имигрантите и чужденците. Програми за прием на граждани от трети страни и интеграция на имигранти.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Коцева, Т. Политики за социално включване. Лекционен курс. БСУ. 2012
  2. Алексиев, Я. 2011. Хората в зависимост от държавата. С: Институт за пазарна икономика
  3. Алфа Рисърч. 2010. Общественото мнение за бедността и социалното изключване в България.
  4. Владимирова, К.2009. Интеграция на имигрантите. Европейски политики и национални практики. С. Софтрейд.
  5. Владимирова, К. 2011. Професионализация на услугите за възрастни и зависими хора. С.
  6. Ивков, Б. 2005. За понятието ' социално изключване'. Социологически проблеми 3-4
  7. Коцева, М. 2010. Индикатори за бедност и социално включване. С. НСИ
  8. Коцева, Т.2010. Чужденците в България – нагласи и поле за социална работа. Международна научна конференция БСУ, юни 2010
  9. Отворено общество. 2011. Равноправно интегриране на ромите – добрите практики в България.
  10. Петков, К. 2008. Европейска социална политика. УИ „П. Хилендарски”
  11. Танака, Дж. 2006. Наръчник за съвместно планиране на действия за борба с бедността и ромското изключване.
  12. Тилкиджиев, Н. , Миленкова, В., Петкова, К., Милева, Н. 2009. Отпадащите роми. С. Отворено общество.
- Допълнителни учебни материали от сайтове, поставени в учебни материали на сайта на БСУ..

ANNOTATION

Social Inclusion Policies

The course aims at describing the main social groups and communities that are vulnerable to social exclusion and disintegration and the main directions and practices of social inclusion policies. People living at risk of poverty and in serious material deprivation, Roma people, long-term unemployed, children's drop outs, elderly people, immigrants, children grown ups in residential institutions are among the most risky groups for social exclusion. Special focus is put on strategies, policies and good practices as well as on deficits and problems in prevention and combating poverty and social exclusion. Teaching is based on integration of theory, research and best practices for social protection.